

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 12 lipca 2012 przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) F. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego zapłaty kwoty 235.730,00 zł tytułem odszkodowania za przejęcie z naruszeniem prawa na własność Skarbu Państwa nieruchomości rolno - leśnej o pow. 2,06 ha, położonej w miejscowości B. I, gmina K., oznaczonej w obrębie B. numerem ewidencji gruntów 249 a nadto zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego żądania wskazał, iż jego poprzedniczka prawna, zmarła matka - Z. K. (1) była właścicielką ww. nieruchomości rolnej a obecnie on i jego siostra są współwłaścicielami tej nieruchomości, dlatego powód domaga się jedynie połowy odszkodowania wg. ustalonej przez siebie kalkulacji, w której skład wchodzi wyliczenia dotyczące wartości nieruchomości oraz utracone korzyści. Jako podstawę swego roszczenia powód wskazał decyzję Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego w W. Filii w Ł. z dnia 10 maja 2011 roku znak: (...), stwierdzającą wydanie z naruszeniem prawa decyzji Naczelnika Gminy K. nr (...) z dnia 21 czerwca 1975 roku w sprawie przejęcia gruntu na własność Skarbu Państwa. Jako podstawę prawną roszczenia powód podał art. 417⁽¹⁾ § 2 k.p.c.

/pozew – k. 2-4; kalkulacja – k. 9; postanowienie z dnia 8 stycznia 2014 roku – k. 208 w zw. z sprecyzowaniem powództwa – k. 207/

Wskutek wniosku z dnia 31 lipca 2012 roku, postanowieniem z dnia 18 września 2012 roku powód został zwolniony w całości od kosztów sądowych w sprawie.

/postanowienie - k. 47/

W odpowiedzi na pozew, dnia 18 października 2012 roku pozwany reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu, wg. norm przepisanych.

W uzasadnieniu, w pierwszej kolejności, podniesiono brak legitymacji czynnej powoda do występowania w procesie, z uwagi na niewykazanie, iż jest właścicielem wskazanej nieruchomości a nadto podniesiono zarzut przedawnienia roszczenia powołując się na art. 442 § 1 k.c. Wreszcie pozwany zakwestionował żądanie powoda zarówno co do zasady, jak i wysokości, gdyż zdaniem pozwanego, żądanie odszkodowania winno być poparte wykazaniem i udowodnieniem poniesienia szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy szkodą a decyzją administracyjną, której wadliwość stwierdzono – czego powód nie uczynił. Dodatkowo wskazano, iż Agencja Nieruchomości Rolnych nie była uprawniona do wydania powołanej przez powoda decyzji co sprawia, iż powód nie dysponuje prejudykatem w rozumieniu przepisu art. 417 § 1 k.c.

/odpowiedź na pozew - k. 51-56/

Pismem z dnia 23 listopada 2012 roku powód zaprzeczył twierdzeniom pozwanego, podnosząc m.in., iż zarzut przedawnienia jest chybiony, z uwagi na to, że przedawnienie w tej sprawie biegnie od daty podjęcia przez powoda decyzji, stwierdzającej wydanie przez organ I instancji decyzji z naruszeniem prawa.

/pismo – k. 73/

Na skutek wniosku powoda, postanowieniem z dnia 23 stycznia 2013 roku Sąd przyznał powodowi pełnomocnika z urzędu.

/postanowienie – k. 95/

Dnia 13 września 2013 roku pełnomocnik powoda z urzędu sprecyzował stanowisko strony powodowej. Pełnomocnik wskazał, iż nie ma podstaw do uznania, że w przeprowadzonym poprawnie pod względem formalnym, postępowaniu administracyjnym, zapadłaby inna decyzja w przedmiocie przejęcia nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa. Decyzja ta, jak podniósł pełnomocnik powoda, została wydana z naruszeniem prawa, o czym zadecydowały uchybienia nie tylko formalne, natomiast do błędów formalnych przy wydaniu decyzji, zaliczył: uniemożliwienie właścicielce gospodarstwa - Z. K. (1) wykazania, iż sporne gospodarstwo nie jest gospodarstwem opuszczonym; pozbawienie jej możliwości złożenia wyjaśnień dotyczących sposobu prowadzenia gospodarstwa rolnego w dacie przejmowania oraz zaskarżenia wydanej decyzji. Odnośnie zarzutu przedawnienia roszczenia podniesionego przez stronę pozwaną, pełnomocnik powoda podtrzymał dotychczasowe stanowisko strony powodowej, podkreślając, iż treść decyzji stwierdzającej przejęcie gospodarstwa z naruszeniem prawa wskazuje, że przejmujący władał nieruchomością bezprawnie i istnieje podstawa do żądania wydania nieruchomości a w razie niemożności jej wydania - do zapłaty odszkodowania, a które to roszczenie nie ulega przedawnieniu na mocy art. 222 kc.

/pismo – k. 170 – 172, sprostowanie – k. 186/

Pismem z dnia 2 stycznia 2014 roku siostra powoda, H. J. (1) zgłosiła swój udział w sprawie po stronie powodowej, popierając powództwo.

/interwencja uboczna - k. 196-197/

Pismem z dnia 18 stycznia 2019 roku pozwany zakwestionował opinię biegłej E. R. w zakresie wyceny objętej wariantem II, wskazując jej nieprzydatność dla rozstrzygnięcia sprawy i wnosząc o jej pominięcie, gdyż brak jest podstaw do przyjęcia innego przeznaczenia nieruchomości niż zawarty w planie zagospodarowania przestrzennego na dzień powstania szkody a nadto, iż przyjęcie wariantu II spowodowałoby zasądzenie utraconych korzyści, które w tym przypadku, z uwagi na datę wydania wadliwej decyzji (przed wejściem w życie Konstytucji), nie przysługują na podstawie mającego tu zastosowanie art. 160 § 1 k.p.a.

/pismo – k. 502-504/

Na rozprawie poprzedzającej wyrokowanie, strony nie zmieniły swych stanowisk w sprawie.

/stanowiska stron – k. 512 e-protokół 00:27 – 00:01:33/

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Matka powoda, Z. K. (1) zamieszkała w Z. gmina C., była właścicielką nieruchomości rolnej o powierzchni 2,06 ha położonej we wsi B. I w gminie K., oznaczonej działką ewidencyjną nr (...).

/bezsporne, informacja – k. 359/

Z. K. (1) wraz z mężem M. K. oraz z pomocą dzieci (powoda oraz interwenientki ubocznej), uprawiali swoje ziemie, obsiewając je aż do roku 1979 lub 1982, kiedy to wywłaszczono ich ziemie na rzecz Skarbu Państwa. Ziemia ta nigdy nie leżała odłogiem. Za wywłaszczone ziemie regularnie opłacano podatek do roku 1977, gdyż rodzina K. nigdy nie otrzymała faktycznie decyzji organu dotyczącej jej wywłaszczenia. Przed wywłaszczeniem ziem Z. K. (1), organ wydający decyzję nie rozpytywał sąsiadów ani też nie przeprowadzał na tych gruntach oględzin, co do okoliczności czy nieruchomość ta jest opuszczona czy też nie. W tych latach rolnicy za swoje wywłaszczone ziemie otrzymywali w zamian inne grunty, jednak F. K. nie otrzymał w zamian żadnej innej nieruchomości.

/zeznania świadka W. K. – k. 317v. e-protokół 00:04:59 – 00:08:58; zeznania świadka W. S. – k. 318 e-protokół (...)13:00 – 00:18:46; zeznania świadka R. S. – k. 318 e-protokół 00:20:20-00:23:26; zeznania powoda – k. 512v. e-protokół 00:03:24 – 00:11:52 w zw. z inf. wyjaśnieniami – k. 348 e-protokół 00:01:42 – 00:11:40/

Na mocy umowy o przekazanie własności i posiadania gospodarstwa z dnia 18 października 1979 roku, znak: (...), rodzice powoda M. K. i Z. K. (1) przekazali powodowi i jego żonie - H. K., wszystkie posiadane przez siebie grunty rolne, w zamian za rentę.

/umowa – k. 174-176/

Postanowieniem z dnia 23 października 2008 roku wydanym przez Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny w sprawie I Ns 919/08 stwierdzono, iż spadek po Z. K. (2) z domu L., córce A. i A., zmarłej dnia 06 maja 1993 roku w Z., ostatnio stale zamieszkałej w Z., na podstawie ustawy nabyli: córka H. J. (2) z domu G. córka H. i Z. oraz syn F. K., syn M. i Z. po 1/2 części każde z nich.

/kserokopia postanowienia – k. 94/

Naczelnik Gminy K. zawiadomieniem z dnia 19 maja 1975r. wszczął postępowanie zmierzające do przejęcia na własność Skarbu Państwa opuszczonej nieruchomości rolnej o powierzchni 2,06 ha położonej we wsi B. I w gminie K. oznaczonej działką ewidencyjną nr (...), stanowiącej własność Z. K. (1) zamieszkałej w Z. gmina C.. Naczelnik Gminy K. decyzją z dnia 21 czerwca 1975r. Nr (...) orzekł o przejęciu na własność Państwa nieruchomości rolnej o powierzchni 2,06 ha położonej we wsi B. I. Decyzja ta stała się ostateczna z dniem 21 czerwca 1975r.

Wnioskiem z dnia 25 lutego 2008r., F. K. zwrócił się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Ł. o wznowienie postępowania i stwierdzenie nieważności decyzji Naczelnika Gminy K. z dnia 21 czerwca 1975r. nr (...).

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Ł. uznając się organem niewłaściwym przekazało wniosek F. K. do rozpatrzenia zgodnie z właściwością Burmistrzowi K.. Wydana przez Burmistrza K. decyzja administracyjna została uchylona przez Samorządowe Kolegium w Ł. jako wydana przez organ niewłaściwy ze wskazaniem przekazania przedmiotowej sprawy organowi właściwemu do wznowienia postępowania tj. Agencji Nieruchomości Rolnych.

Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. Filia w Ł., po rozpatrzeniu wniosku F. K., decyzją z dnia 10 maja 2011r., znak: (...), stwierdziła, że decyzja Naczelnika Gminy K. z dnia 21 czerwca 1975r. Nr (...), dotycząca przejęcia na własność Państwa opuszczonej nieruchomości rolnej o powierzchni 2,06 ha położonej we wsi (...), stanowiącej własność Z. K. (1), wydana została z naruszeniem prawa.

Pismem z dnia 20 stycznia 2014r., znak (...), Prokuratoria Generalna zwróciła się do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o rozważenie wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. Filia w Ł. z dnia 10 maja 2011 r., znak : (...), z uwagi na to, że podpisana została przez A. M., Zastępcę Dyrektora, tj. osobę nieupoważnioną do działania jako organ administracji publicznej.

Decyzją z dnia 17 lipca 2014 roku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi stwierdził z urzędu nieważność decyzji Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. Filia w Ł. z dnia 10 maja 2011 r. znak (...). Decyzja stała się ostateczna.

/decyzja – k. 238 – 241v.; postanowienie – k. 296-297 i decyzja – k. 307-309; pismo – k. 360/

Wojewoda (...) decyzją z dnia 31 maja 2017 roku, znak: (...) stwierdził wydanie z naruszeniem prawa decyzji Naczelnika Gminy K. z dnia 21 czerwca 1975 r. znak: (...) orzekającej o przejęciu na Skarb Państwa nieruchomości rolnej położonej we wsi B. I, gmina K., o pow. 2,06 ha, stanowiącej własność Z. K. (1). Decyzja stała się ostateczna z dniem 28 czerwca 2017 roku.

/decyzja – k. 335-339 wraz z informacją o jej ostateczności – k. 333/

Sporna nieruchomość stanowi obecnie część większych działek oznaczonych numerami (...), oraz w jej skład wchodzi obecne działki (...), należących do 9 różnych właścicieli.

/pismo wraz z tabelami – k. 360-362/

Wartość działki numer (...), o powierzchni 2,06 ha według stanu z dnia 21 czerwca 1975 r., tj. wydania wadliwej decyzji i cen z dnia 15 stycznia 2018 roku **wynosi 55.300 zł**. Ta wartość została ustalona na podstawie ustawy o gospodarce nieruchomościami.

/opinia biegłej E. R. - k. 363-399; uzupełniająca opinia k. 481 - 489/

Dnia 19 września 2011 roku powód wezwał (...) Urząd Wojewódzki do zapłaty kwoty 471.460 złotych. Pismem z dnia 27 czerwca 2012 roku Wojewoda (...) odmówił pozytywnego odniesienia się do wezwania powoda otrzymanego dnia 31 maja 2012 roku, wskazując na konieczność rozstrzygnięcia sprawy przez sąd powszechny.

/wezwanie – k. 22, pismo – k. 25/

Sąd dokonał następującej oceny dowodów i zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił w oparciu o załączone do akt dokumenty, zeznania świadków, opinię biegłej oraz zeznania powoda. Materiał dowodowy pozwolił Sądowi na ustalenie, w sposób nie budzący wątpliwości, zarówno tytułu prawnego powoda do nieruchomości jak i faktu rolniczego wykorzystywania działki, zarówno w dacie wywłaszczenia, jak i co najmniej do roku 1977, do kiedy to rodzina powoda, w tym jego poprzednicy prawni, opłacali podatek należny od wyżej wskazywanej działki gruntu nr (...).

Fakt zaś wydania decyzji, Naczelnika Gminy K. nr (...) z dnia 21 czerwca 1975 roku w sprawie przejęcia gruntu na własność Skarbu Państwa, z naruszeniem prawa jest niewątpliwy, gdyż mimo, iż nie wynika to z decyzji Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego w W. Filii w Ł. z dnia 10 maja 2011 roku, znak: (...), na którą powoływał się powód w pozwie, to stan taki jest skutkiem wydanej przez Wojewodę (...) w dniu 31 maja 2017 roku, decyzji znak: (...), stwierdzającej wydanie decyzji z dnia 21 czerwca 1975 roku dotyczącej wywłaszczenia nieruchomości spornej, z naruszeniem prawa. Decyzja stała się ostateczna z dniem 28 czerwca 2017 roku i jest ona wiążąca dla Sądu oraz stron niniejszego postępowania.

Wartość nieruchomości Sąd ustalił w oparciu o opinię biegłej rzeczoznawcy. Opinia ta zasadniczo nie była przez strony kwestionowana. Strona pozwana zarzuciła jedynie opinii, iż brak jest podstaw do przyjęcia innego przeznaczenia nieruchomości niż zawarty w planie zagospodarowania przestrzennego na dzień powstania szkody a nadto, iż przyjęcie wariantu II spowodowałoby zasądzenie utraconych korzyści, które w tym przypadku, z uwagi na datę wydania wadliwej decyzji, nie przysługują na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. Do argumentacji pozwanego przychylił się Sąd meriti, uznając za stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 13 października 2010 roku sygn. akt I CSK 678/09, iż do obliczenia należnej szkody należy wziąć pod uwagę stan nieruchomości z daty powstania szkody i z tych względów pominął jako nieprzydatną w sprawie opinię rzeczoznawcy w zakresie jej wariantu II.

Nadto Sąd pominął opinię biegłego F. W. (k. 423-434), gdyż sprowadzała się do obliczenia sumy utraconych przez wywłaszczenie ziemi korzyści z upraw, która również była nieprzydatna w mniejszej sprawie, z powodów omówionych poniżej.

Opinię biegłej E. R. Sąd przyjął dla poczynionych ustaleń jako wyjątkowo rzetelną, kompetentną i zawierającą wszystkie cechy prawidłowo sporządzonej opinii, wynikające z art. 285 k.p.c. Przedłożone operaty są kompletne, zawierają zarówno szerokie badanie rynku, jak i niezbędne wyjaśnienia przyjętej metodologii. Wnioski opinii są spójne i logiczne a nadto biegła odpowiedziała wyczerpująco na wszystkie pytania i wątpliwości stron.

Przechodząc do rozważań, należy w pierwszej kolejności omówić podnoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia.

W niniejszej sprawie dnia 21 czerwca 1975 r. Naczelnik Gminy K. wydał decyzję, znak: (...) orzekając, z naruszeniem prawa, o przejęciu na własność Państwa, nieruchomości rolnej o powierzchni 2,06 ha położonej we wsi B. I a decyzja ta stała się ostateczna z dniem 21 czerwca 1975 r. a więc przed dniem 1 września 2004 roku, tj. datą wprowadzenia

przepisów zmienionej ustawy Kodeks cywilny, w tym przepisu 417¹ § 2 k.c. W takiej sytuacji do odszkodowania należnego poszkodowanemu ex delicto, zdaniem Sądu, stosować się będzie przepisy art. 160 k.p.a. Z zastosowaniem tego przepisu związany jest również przepis stanowiący o przedawnieniu roszczeń z tytułu czynów niedozwolonych tj. art. 160 § 6 k.p.a., który przewiduje 3-letni termin przedawnienia. Niemniej mimo, iż wydawałoby się, że dla biegu przedawnienia i jego początku właściwe znaczenie mieć będzie pierwsza decyzja wydania w sprawie (decyzja wadliwa), to jednak przyjęcie takiego rozwiązania byłoby jednak krzywdzące dla powoda. Należy tutaj bowiem określić termin, od którego zacznie się liczyć bieg terminu przedawnienia, biorąc pod uwagę możliwość wystąpienia z wnioskiem o wydanie decyzji nadzorczej, koniecznej do dochodzenia roszczenia odszkodowawczego ze wspomnianej decyzji złożonej, na którą składa się ostateczna decyzja, z której wynikła szkoda i decyzja nadzorcza. Sąd meriti, stoi za Sądem Najwyższym, na utrwalonym już stanowisku, że przepisy stanowiące o przedawnieniu roszczeń z tytułu czynów niedozwolonych są przepisami lex specialis względem art. 120 k.c., także w odniesieniu do ustalenia początku biegu przedawnienia (por. uchwała SN z dnia 25 października 1974 r. III PZP 39/74, OSNC 1975, nr 5, poz. 82) i z tych względów jako termin początku biegu przedawnienia należało określić moment, w którym pojawiła się (dla uprawnionego) możliwość do zgłoszenia wniosku o wydanie decyzji nadzorczej, gdyż jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w Uchwale siedmiu sędziów SN z dnia 11 lutego 1963 r. III PO 6/62 (OSNCP 1964, nr 5, poz. 87) posiadanie wiadomości o szkodzie, jako przesłance do dochodzenia roszczenia odszkodowawczego zostaje realizowana w chwili, gdy poszkodowany dowiedział się o jej istnieniu w ogóle, tj. ma świadomość powstania szkody, która to rozpoczyna bieg terminu przedawnienia roszczeń (por. postanowienie SN z 9 lipca 2009 roku II CZ 47/09). W niniejszej sprawie, powód dowiedział się o szkodzie wynikającej z wydanej decyzji, dnia 10 maja 2011 roku tj. w dniu wydania decyzji przez Agencję Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. Filia w Ł.. Z uwagi na fakt, iż rodzina powoda nigdy nie otrzymała wadliwej decyzji, datę 10 maja 2011 roku należało określić jako początkową dla biegu terminu przedawnienia w niniejszej sprawie. Powód złożył pozew do sądu dnia 12 lipca 2012 roku a więc nie doszło do przedawnienia roszczeń w niniejszej sprawie, wobec czego zarzut pozwanego okazał się niezasadny.

Jak już wskazano podstawą prawną roszczenia powoda jest przepis art. 160 § 1 kpa. Stosownie do treści przepisu art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692) zmiany wprowadzone ustawą nie mają zastosowania do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed wejściem w życie ustawy. Zatem przepis art. 160 kpa znajduje zastosowanie do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie przed dniem 1 września 2004 r. ostatecznych decyzji administracyjnych, których nieważność bądź wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 KPA zostały stwierdzone przed jak i po tej dacie. Jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 KPA nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji. (tak: uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31.03.2011 roku, III CZP 112/10, OSNC Nr 7-8/2011, poz. 75, I CSK 524/08; wyrok SN - Izba Cywilna z dnia 16.04.2009, Legalis, IV CSK 230/10; wyrok SN - Izba Cywilna z dnia 07.04.2011, Legalis)

Stosownie do treści powołanego przepisu 160 § 1 kpa. stronie , która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji służy roszczenie odszkodowawcze za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie . Do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu Cywilnego, z wyłączeniem art. 418. Odszkodowanie przysługuje od organu , który wydał decyzję (...) - § 3.

Powołane przepisy w połączeniu z przepisami Kodeksu Cywilnego regulującymi zasady odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa przewidują konieczność zaistnienia trzech przesłanek odpowiedzialności:

- szkody,
- wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 kpa oraz stwierdzenia nieważności tejże decyzji lub stwierdzenia jej wydania z naruszeniem prawa
- i związku przyczynowego pomiędzy powstaniem szkody a wydaniem decyzji .

W rozpoznawanej sprawie niesporna jest okoliczność, iż to Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...) jest legitymowany do występowania w charakterze pozwanego.

Również legitymacja procesowa czynna powoda nie powinna budzić wątpliwości. Przedłożył on bowiem do akt niniejszego postępowania umowę o przekazanie własności i posiadania gospodarstwa z dnia 18 października 1979 roku, znak: (...) oraz postanowienie z dnia 23 października 2008 roku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny w sprawie I Ns 919/08 o stwierdzeniu nabycia spadku, jako dokumenty potwierdzające fakt posiadanego prawa własności nieruchomości. Poza nimi w aktach znajdują się dokumenty, w tym decyzje wskazujące jednoznacznie na posiadanie przez poprzednika prawnego tytułu do spornej nieruchomości. Nadto organ administracji, wydając kwestionowaną decyzję nie miał wątpliwości, co do posiadania przez Z. K. (1) tytułu własności nieruchomości, której to jej pozbawił. Na podstawie znajdujących się w archiwach organów jednostek samorządu terytorialnego dokumentów geodezyjnych i map, biegła ustaliła zarówno położenie i przeznaczenie spornej nieruchomości.

Obecnie okolicznością bezsporną jest już fakt wydania przez Naczelnika Gminy K. decyzji z dnia 21 czerwca 1975 r. znak: (...), z naruszeniem prawa, potwierdzony decyzją nadzorczą Wojewody (...) z dnia 31 maja 2017 roku, znak: (...)

Przedmiotem sporu były objęte dwie pozostałe przesłanki odpowiedzialności pozwanego.

Jeżeli chodzi o szkodę rozumianą jako uszczerbek w dobrach prawnie chronionych uznać należy, iż niewątpliwie na skutek wadliwie wydanej decyzji poprzednik prawny powoda i jego siostry, a na skutek przeniesienia własności również wymienieni, zostali pozbawieni tego prawa przysługującego im na nieruchomości, która to jako mogłaby być nadal wykorzystywana w celach rolniczych, gdyby nie sporna decyzja.

Podstawą prawną do wydania decyzji o przejęciu winien być obowiązujący wówczas przepis art. 2 ustawy z dnia 13 lipca 1957 r. o zmianie dekretu z dnia 18 kwietnia 1955 r. o uwłaszczeniu i o uregulowaniu innych spraw związanych z reformą rolną i osadnictwem rolnym (Dz. U. z 1957 r. Nr 39, poz. 174). Aby wywłaszczenie było zgodne z powołanymi przepisami, które zakładały możliwość przejęcia na własność Państwa bez odszkodowania i w stanie wolnym od obciążeń gospodarstw rolnych, z wyjątkiem służebności gruntowych, których utrzymanie uznane zostanie za niezbędne, koniecznym było ustalenie, że gospodarstwa te zostały opuszczone przez właściciela. Jednak z uwagi na fakt, że ustawa nie zawierała definicji gospodarstwa rolnego, dla ustalenia czy nieruchomość spełnia cechy gospodarstwa, należało stosować przepisy je definiujące i obowiązujące w momencie wydawania decyzji. W niniejszym przypadku było to rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1961 r. w sprawie opuszczonych gospodarstw rolnych (Dz.U. z 1961 r. Nr 39, poz. 198 i 1974 r. Nr 22, poz. 131), którego § 1 ust. 1 uznawał za opuszczone gospodarstwo rolne takie gospodarstwo, na którym nie zamieszkuje właściciel ani jego małżonek, dzieci lub rodzice, a przy tym gospodarstwo to nie jest w całości lub w większej części uprawiane oraz poddawane właściwym zabiegom agrotechnicznym przez właściciela bądź użytkownika albo dzierżawcę. Przy czym § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (Dz. U. z 1970 r. Nr 18, poz. 150) zakładał, że za gospodarstwo rolne uważa się wszystkie należące do tej samej osoby nieruchomości rolne, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą wraz z budynkami, urządzeniami, inwentarzem żywym i martwym, zapasami oraz prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Natomiast warunkiem przejęcia gospodarstwa rolnego na rzecz Skarbu Państwa było łączne spełnienie dwóch warunków: opuszczenie gospodarstwa przez właściciela (również małżonka, rodziców i dzieci) oraz zaniechanie uprawy gospodarstwa w całości lub w większej części /NSA w wyroku z dnia 14 września 2010 r. sygn. akt I OSK 1482/09/, przy czym przejęciu nie podlegały części gospodarstwa a ewentualnie jego całość /uzasadnienie decyzji – k. 337v./.

Z ustaleń dokonanych w toku postępowania administracyjnego i przez Sąd w rozpoznawanej sprawie wynika, iż sporna działka była częścią składową większego gospodarstwa rolnego należącego do Z. K. (1), która była wykorzystywana wyłącznie rolniczo i nigdy nie była opuszczona. Te okoliczności potwierdzają zeznania wszystkich świadków oraz

powoda. Nadto jak wynika z zeznań świadków, będących sąsiadami właściciela nieruchomości w okresie, gdy doszło do wywłaszczenia, organ wywłaszczeniowy nie zweryfikował, czy działka jest opuszczona np. poprzez wypytanie sąsiadów a nadto jak czytamy w uzasadnieniu decyzji nadzorczej organ nieprawidłowo dokonał zajęcia jedynie części gospodarstwa rolnego należącego do poprzedniczki prawnej powoda, co sprawiło iż naruszył przepisy prawa.

Niewątpliwie pomiędzy wydaniem wadliwej decyzji a wyrządzeniem szkody powodom zachodzi adekwatny związek przyczynowy określony w przepisie art. 361 k.c. Wbrew twierdzeniom pozwanego, gdyby postępowanie wywłaszczeniowe przeprowadzono w sposób prawidłowy, tj. dokonano weryfikacji w przedmiocie użytkowania działki, w tym dokonano oględzin, rozpytania sąsiadów a także umożliwiono właścicielce złożenie wyjaśnień, to decyzja nie zapadłaby. Tym samym matka powoda byłby, za życia, właścicielką działki a następnie działka znalazłaby się w posiadaniu powoda i jego siostry.

Wysokość odszkodowania dochodzonego w oparciu o art. 160 KPA jest ustalana zgodnie z odesłaniem przewidzianym w § 2 art. 160 KPA na podstawie art. 363 § 2 KC czyli według stanu nieruchomości w czasie wydania bezprawnej decyzji i według cen aktualnych. Wysokość odszkodowania winna wyrównywać różnicę pomiędzy obecnym stanem majątkowym poszkodowanego a tym stanem, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę tj. hipotetycznym. Teoria różnicy pozwala określić szkodę jako różnicę dwóch stanów w sferze majątkowej: hipotetycznego i obecnego - w chwili orzekania, będącego następstwem zdarzenia, które szkodę wywołało (tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 lutego 2013 r. I ACa 170/11. Legalis i wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 grudnia 2012 r. I ACa 54/12, Legalis).

Z dwóch wariantów wyceny biegłej, Sąd przyjął, wariant określający ww. stan i cenę nieruchomości, uznając tym samym, iż adekwatną do rozmiaru rzeczywistej szkody powoda, biorąc pod uwagę fakt, iż byłby współwłaścicielem nieruchomości w 1/2 części, będzie kwota 27.650 złotych. Kwota ta odpowiada połowie wartości nieruchomości rolnej i odzwierciedla jej faktyczny sposób wykorzystywania jako rolnej. Powód bowiem w sposób konsekwentny podnosił, iż właśnie taki charakter ta nieruchomość miała i dlatego, że była uprawiana rolniczo nie podlegała wywłaszczeniu. Jest to rozumowanie logiczne i konsekwentne.

Sąd nie podzielił stanowiska powoda, że do ustalenia wysokości szkody odpowiednią jest aktualna wartość nieruchomości, wedle aktualnego jej przeznaczenia i sposobu wykorzystywania. Takie założenie prowadziłoby do wypaczenia obrazu rzeczywistej sytuacji powoda. W świetle utrwalonego już orzecznictwa, w tym powołanego wyżej, ceny i przeznaczenie nieruchomości muszą łączyć się ze szkodzącą decyzją. Ustalenie zaś aktualnego stanu rzeczy powoduje oderwanie od tejszej decyzji, która legła u podstaw roszczeń powoda.

Uznając, za stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym uchwałą z dnia 31 marca 2011 roku sygn. akt III CZP 112/10, iż do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., ma zastosowanie art. 160 § 1 k.p.a. a jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie to nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji, należało oddalić roszczenie powoda w ww. powołanym zakresie.

Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę 27.650 zł czyli 1/2 części wynikającej z jego udziału we własności nieruchomości spornej.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. i nie obciążył nimi powoda. Wygrał proces za ledwie w niespełną 11,73%. Powód był bowiem subiektywnie przekonany co do słuszności swych roszczeń. Kwestia wysokości odszkodowania jest sprawą sporną i ocenną. Ponadto był w całości zwolniony od kosztów sądowych, oraz otrzymał pełnomocnika z urzędu a zatem znajduje się w dość trudnej sytuacji materialnej.

Z tych samych względów, w oparciu o przepis art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1101) Sąd odstąpił od obciążenia powoda kosztami sądowymi.

Na podstawie § 6 pkt. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.) Sąd przyznał adwokat A. Ł. kwotę 13.284 zł z VAT za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu, nakazując jej wypłatę ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.

W oparciu o art. 84 ust. 1 powołanej wyżej ustawy Sąd orzekł o zwrocie na rzecz pozwanego nadpłaconej zaliczki na wydatki w wysokości 500 złotych.

z/ odpisy wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.

6.05.2019 r.